

Рецензия
върху “Роля на КТ и МР ентококография за диагностика и
проследяване при болест на Крон”

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна
степен „доктор” с научен ръководител доц. д-р Радослав Георгиев, дм

от д-р Светомир Севдалинов Чакъров

редовен докторант в Катедра по „Образна диагностика,
интервенционална рентгенология и лъчелечение“ и докторантска програма
„Медицинска радиология и рентгенология (вкл. използване на радиоактивни
изотопи)“—

Рецензент: проф. Д-р Васил Г. Хаджидеков, дм

Съгласно Заповед на Ректора на Медицинския университет, Варна

№ Р-109-169/28.02.2023

1. Актуалност и целесъобразност на тематиката:

Болестта на Crohn е несъмнено социално значимо заболяване, обхващащо млади хора, с немалка честота, с хронично-рецидивиращ ход, който ход може да доведе до инвалидизация. В днешно време познанията върху заболяването непрестанно се разширяват с развитието на медицинската практика, но неговата сложност оставя редица неизяснени страни. Образните методи, с възлова роля в диагностиката му, допринасят съществено за точната морфологична оценка на заболяването и за мониторирането му. Развитието на технологията на образните методи непрестанно разширява възможностите им и познанието върху диагностиката. Това аргументира актуалността на избраната тематика.

2. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е изграден върху 141 страници и включва 9 таблици и 49 фигури. Има традиционна структура за трудове от този тип: Въведение от 2 страници, Литературен обзор - 47, Цели и задачи - 1, Методика

и организация на изследването - 11, Резултати и обсъждане - 40, Заключение - 3, Изводи 1, Приноси - 1, Публикации и участия в научни форуми във връзка с дисертацията - 1. Приложения - 18, Използвана литература - 28.

3. Познание на проблема.

Литературният обзор е изчерпателен и детайлен. Последователно са разгледани епидемиологията, клиничната картина, лабораторната диагностика при заболяването. Методите на образната диагностика са пространно изложени, като са представени данни както методиките на конвенционалните методи (обзорната графия и рентгеноскопията при проследяване на пасажа с контрастиране с бариева каша, ентероклизата и иригографията), така и на ултразвуковото изследване, компютърната томография и магнитния резонанс. В методите на ултразвуковото изследване са отбелязани приносите на контрастно усилената ехография за оценка на усиления мезентериален кръвоток, на еластографията при оценка на фибротичните сегменти и на трансперинеалната ехография. Разгледани са методиките и клиничното приложение на компютъртомографска и магнитнорезонансната ентероклиза, ролята на различните способности за контрастно усиливане и прилагането на антиперисталтични агенти. Обобщени са литературните данни за образните находки от тези методи при различните форми на болестта. Представени са литературни данни за динамичното контрастиране при магнитния резонанс, възможностите на нуклеарната медицина. Посочени са литературните данни за методите на количествена оценка на активността и тежестта на болеста на Crohn - т.нар. Scores.

Библиографията включва 190 литературни източника, от които 4 на кирилица и 186 на латиница. 91 от използваните източници са публикувани след 2010 година, което говори за съвременността на изложените обобщени данни.

Литературният обзор представя автора като познаващ из основи проблематиката залегнала в дисертационния труд.

4. Материал и методи:

Материалът и методите са изложени в главата “Методика и организация на изследването”. В изследването има ретроспективен и проспективен анализ. Ясно са посочени критериите за включване и изключване в материала пациенти. Общият брой изследвани болни е 194. При 188 е извършена компютър томографска ентероколография, а при 47 - магнитно-резонансна ентероколография. И при двата образни метода е използвана два вида апаратура - за Магнитно резонансната ентероколография - такава със сила/напрегнатост на полето от 1,5Т и от 3Т. Протоколите за изследване са ясно и подробно описани и позволяват възпроизвеждане. Изброени са лабораторните методи използвани при хоспитализираните пациенти с болестта на Crohn. Много прегледно са представени методите за количествена оценка на тежестта на заболяването - индекса на Lemann и магнитнорезонансният индекс за активност MEGS изчислявани за отделните сегменти на интестиналния тракт..

Използваните статистически методи са подходящо избрани и аргументирани.

Материалът и методите позволяват изпълнение на поставената цел на дисертационния труд и извеждане на изводи от резултатите на проучването..

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Целта на дисертационния труд е: “Да се изследват промените при КТ и МР ентероколография при болест на Crohn и да се определи тяхната роля при

диагностицирането и проследяването на болестта”. Изведени са шест задачи, които допълват определената цел.

Изложението в глава “Резултати и обсъждане” следва поставените задачи. Определена е честотата на измененията наблюдавани при компютър томографската и при магнитно-резонансната ентероколография. Получените резултати са съпоставени с литературните данни. Честотата на измененията при тези образни изследвания е сравнен с данните от хистологията, сочещи активност на заболяването. Интересни са проучванията върху съпоставката на стойностите на индекса на Lemann и оценката на качеството на живот, определена чрез валидиран за заболяването въпросник наречен IBDQ. Установена е статистически значима зависимост между стойностите на индекса на Lemann на 1 година и след 2 години. Характеристиката на 47 пациенти с изчислен IBDQ е сравнен с тези на 53 пациенти от литературни източници. Чрез корелационен анализ по метода на Pierson е установена обратна, статистическа значима умерена зависимост между индекса на Lemann и IBDQ. Определяна е корелация между резултатите от IBDQ и различни находки от компютър-томографската и от магнитно-резонансна ентероколография. Определена е корелацията от една страна между отделните промени, установени на КТ и МР ентероколография, индекса на Lemann, глобалния скор на магнитно-резонансната ентерография (MEGS), и от друга - с някои широко използвани параклинични и лабораторни изследвания при пациенти с болест на Крон (С-реактивен протеин, фекален калпротектин), както и с индекса на активността на болестта на Crohn (CDAI). При оценка степента на увреда на интестиналния тракт чрез индекса на Lemann се установява статистически значима промяна на стойностите на втората година при проследени 57 пациента. Предложени са протоколи за компютър томографската и п магнитно-резонансна ентероколография - тези, използвани в проучването.

Заклучението на труда обобщава прегледно резултатите от проучването като акцентира върху ролята на индекса на Lemann за проследяване развитието на заболяването

Изведени са седем извода от проучването. Те съблюдават последователността на задачите и на постройката на проучването и следват логично от получените резултати.

Предложеният дисертационен труд е многостранен. Той сравнява резултатите от две съвременни образни изследвания с множество лабораторни и други параклинични изследвания. Използвани са методи, които характеризират кумулативно структурните промени при заболяването и имат количествено изражение, което е съвременна тенденция в медицината. Статистическата обработка на резултатите е безупречна.

В приложенията към труда са представени използваните: Въпросник за качеството на живот при възпалителни болести на червата, Информационни листи и Формуляри за информирано съгласие за пациентите, включени в проучването.

Авторефератът отразява правилно съдържанието на дисертационния труд. Авторът представя три публикации, свързани с труда в български периодични научни списания и две участия в национални конференции. Няма свързани публикации в чуждестранни издания.

От приложените документи е видно, че е спазена процедурата по докторантурата съгласно разделите №№ II, III и IV на Правилника за развитието на академичния състав в Медицинския университет - Варна.

6. Приноси и значимост на дисертационния труд

Приемам авторската оценка за приносите на дисертационния труд. От тях ще отлича тези свързани с количествените показатели на образните изследвания - индекса на Lemann и глобалния Score на магнитнорезонансната ентоерография (MEGS), както и тези с индекса на активността на болестта на Crohn (CDAI) - всички те определени за популация от български пациенти .

7.. Критични бележки и препоръки:

Нямам съществени, големи критични бележки по същността на проучването, получените резултати и изведените изводи в предложения за рецензирани дисертационен труд.

Могат да се направят някои минимални редакционни и технически бележки:

- Някои пропедевтични текстове в обзора могат да бъдат избегнати.
- Отделни пасажии биха могли да имат по-стегнат изказ, това можем да отнесем дори за заглавието на труда
- Библиографските знаци от използваната литература под номера 121 и 122 са идентични, а номера 34 и 188 не открихме цитирани

Посочените бележки ни най-малко не намаляват стойността на дисертационния труд.

Като препоръка - да се насочат резултати от проучването за публикуване в международно периодично издание.

8. Лични данни за автора

Д-р Светомир Севдалинов Чакърлов завършва висше образование медицина на Медицинския факултет на Медицински университет на гр. Варна през 2011г. Трудовият му стаж като рентгенолог започва през месец октомври

същата година в Отделението по Образна диагностика към МБАЛ „Д-р Атанас Дафовски“ гр. Кърджали, където работи е една година. От октомври месец 2012 е част от колектива на Клиниката по Образна диагностика към УМБАЛ „Света Марина“ гр. Варна. Придобива специалност Образна диагностика призната от януари 2018г. От 01.2020г е зачислен като редовен докторант към Катедра по „Образна диагностика, интервенционална рентгенология и лъчелечение“, а от септември 2021г е асистент по специалността „Рентгенов лаборант“ в Медицинския колеж на Медицинския университет - Варна, Член е на Българска асоциация по радиология, European Society of Radiology (ESR), Български лекарски съюз (БЛС)

9. Заключение

Дисертационният труд „Роля на КТ и МР ентероколография за диагностика и проследяване при болест на Крон“ с автор д-р Светомир Севдалинов Чакъров, е проучване със съвременна постройка, обхваща актуални методи на образната диагностика и клиничната практика на социално значимо заболяване. Трудът съдържа научни и научно-приложни приноси, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в република България и неговия Правилник, както и покрива изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Медицинския университет - Варна. Давам своя положителен вот и препоръчвам на Уважаваните членове на Научното жури да подкрепят присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на д-р Светомир Севдалинов Чакъров, асистент.

Рецензент:

Проф. д-р Васил Хаджидеков, дм

София, април 2023